

حيات

حيات دأما حیات... دنیای دها هر حیات قاتلم...
- نجه -

اداره مرکزی :
آقزده ، استانبول جاده سنده آقزده
معارف امینلکی یاشده کی داتره

استانبول بوروسی :
باب عالی جاده سنده ۱۱۹ نومرولو
دائرة مخصوصه
تلفون : ۳۶۰۷

نسخه سی هربرده ۱۰ غرودر
سنه لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بووروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرلک مرجعی آقزده هرزیدر .

۱ نجی جلد

آقزده ، ۱۴ ، نیشان ، ۱۹۲۷

صافی : ۲۰

تورک اوجاقلری

لکچن هاقا تورک اوجاقلری کونی ایدی دینه بیلیر .
برطرفدن اوجاقلرک اک اسکیمی اولان استانبول
اوجاغی عمومی اجتماعنی یاپارکن انقزده اوجاق
مرکز عمومیمی ایچون یاپیلاجق بنانک تملی
آیلدی . نه وقت اوجاق اطرافنده حرکت
اولورسه صوک اون بش سنه ظرفنده کی کنجکلک
تاریخی خاطریمه کبیر . چونکه تورک اوجاغنک تکاملی
کنجکلک فکری وحسی تکاملیه برآزاده کیتمشدر .
تورکیه ده هیچ برمؤسه اوجاقلر قادیار کنجلر
اوزرنده مؤثر اولمامشدر . (۳۲۷) تاریخندن
اعتباراً اوجاغک تاریخی ، کنجکلک و مملکتک
تاریخی اولمشدر . هر یکی فکر ارجاقده معکس
بولش ، اوراده قوتلندکن صوکرا یاییلمشدر .
اوجاق یالکیز اعضاسنه دکل ، هرکسه ، حتی
ملی فکرلری هضم ایدمه جهک کهنه دماغلر
اوزرینه بیله تاثیر یاپمشدر . مفکوره سنک تحقیقی
بوقادار آرزمان ظرفنده ادراک ایدمه بیلن مؤسسه لر ،
پک آزدر : تورک اوجاقلری اون بش سنه اول
مدافعه ایتدیکی فکرلرک بررر تحقیقی کورمش ، قیسه
برزمانده مملکتک هرکوشه سنه یاییلمشدر .

اوجاغک بوبخیارلنی ، بوقدرتی هرشیدن
اول ، دوغورودن دوغوریه - عادتاغریزی اولارق -
ملی براحتیاجدن دوغمش اولماسنه مستنددر .
اوجاغی ؛ ملی شعور یارآتمش ، او بویوتمش ، او
انکشاف ایتدیرمشدر . اونک ایچوندرکه ؛ اوجاغه
بویوک خدمت ایدمه نلر واردر ، فقط اونک
مؤسسی یوقدر ، دها دوغوروسی اونی تأسیس

ایله یین قوت ملی شعوردر . بوشعور قوتله تنجه
قادار تورک اوجاغنک پروغرامی کندیلکندن
چیزلش ، کیده جکی یول کندیلکندن تعین
ایله مشدی . اوجاق بویوله یورودی ، اعضاسی
اوزن ، اولمایان هر فردک روحنده برآیدینلق ،
بروضوح ، تام برشعور اویندیردی .

فقط بویالک مفکوره تحقیق ایتدکن صوکرا
اوجاقلر هر ساحه ده کی فعالیتک پروغرامی
تثیت ایتک ، اوجاقلری او پروغرام اطرافنده
واضح و صریح بر فعالیت مرکزی یایمق دوره سنه
کیردی : اوجاق مرکز عمومیمی اک اهمیتلی
وظیفه نی شیمیدی درعهده ایتمش بولونوبور .
اوجاقلرک بوندن صوکرا کی فعالیت پروغرامی
داها چوق ، علمه ، مختلف یوللردن اک ممکنی
ودوغوروسی بولمغه استناد ایدمه جکدر .

اوجاقلرک فعالیتی عجیها نکی اساسه استناد ایتلی ؟
نجه بونی تعین ایدمه رکن غرب ولایتلریله شرق
ولایتلری آیرمق ایجاب ایدمه . دها دوغوروسی
اوجاق مرکز عمومیمی شرق ولایتلرنده کی
تورک اوجاقلریله غرب ولایتلرنده کی تورک اوجاقلریله
ویره جکی استقامتی یکدیگرندن آیرمغه مجبوردر .
شرق ولایتلرنده ملی وحدتی صاغلاملاشدیرمق
تورک حرثی ، حقیقی و تمیز تورکجه نی نشر ایتک
خصوصنده اوجاقلر چوق مهم بر فعالیت
ساحه سیدر . اورا اوجاقلری هرشیدن اول بو
غایه اطرافنده چالیشمق مجبوریتنده درلر . غرب
ولایتلرنده کی اوجاقلره کلنجه اونلره صریح
اولارق ویریه جک استقامت کنجکلرک فکری
وبدنی تربیه سنه یاردم ایلهمک اولمالیدر . اعتراف
ایتیلدرکه غرب ولایتلرنده کی بعضی اوجاقلر
اجرا آتیه صریح بر وجهه ویره میورلر . البته
اوجاق مرکزی هیئت بویوضوحزلنی کور -
مکده در . مثلاً بعضیلری اوجاغی ساده جه بر
قلوب کی قوللانمق ایسته یورلر . ملی برمعبد کی

دوغان بر جمعیت « قلوب » حالنه استحاله ایدمه .
اونک دوغوشی ، انکشافی بویله بر وظیفه نی
یایمغه مساعد اولاماز . دون اوجاق ملی شعوری
اویندیردی . بو کون ده ملی تکامل ایچون صریح بویوله
یورومسی ایجاب ایدمه . بو خصوصه یاپیلاجق اک مهم
وظیفه کنجکلک بدنی وفکری تربیه سنه خدمت دکلیدر ؟

غرب ولایتلرنده کی اوجاقلرک هدفی بو
صورته تثبیت ایلهمکدن صوکرا بویاغیه اطرافنده
ناصل چالیشلماسی لازم کله جکی مسئله سی ایله
قارشیلایشیرز . دولت مؤسسه لری ، ملی جمعیتلر
دائماً یکدیگرینی اتمام ایدمه جک وجهه وظیفه لری
تقسیم ایتیلدرلر . بعضی ایشلر واردرکه دولت
یاباماز . او ایشلری ملی جمعیتلر آلمالیدر . مثلاً
معارف و کالتی مکتبلری واسطه سیله چوجوقلرده
وکنجلرده فکری و بدنی تربیه نک تعمیمی
وظیفه سیله مکلفدر . فقط وکالتک قدرتی هیچ
برزمان بوتون خلق طبقه سنه قادار بو فعالیتی
تعمیمه کافی کله مز . بونی آنجق ملی جمعیتلر یاپیبیلیر .
بو اعتبارله تورک اوجاقلری چوق بویوک
ویوکسک برخدمته نامزددر . اوجاقلر بو خصوصه
جک واسلو و اقلرده کی (صوقول) تشکیلاتنه
یاقین برغایه نی بنمسه ملری ، بومقصد اوغورنده قوتلی
بر فعالیت ابراز ایلهملری مملکتک بدنی تربیه سنده
نه قادار قیمتلی برتحول وجوده کتیریر ... !

برمملکتده اک فنامساعی طرزی ، ملی تشکلرک
یکدیگری آراسنده و بونلره دولت مؤسسه لری
بیننده ابی برایش بولومی یاپیلاماسیدر . تورک
اوجاغی مرکز عمومیمی غرب ولایتلرنده بدنی
وفکری تربیه غایه سی اطرافنده آنجق ملی جمعیتلر
واسطه سیله یاپیلا بیله جک ایشلری درعهده ایلهر
وتعلیم و تربیه ایله مکلف اولان مؤسسه لرله تشریک
مساعی ایلرسه چوق پارلاق ماضیسنه یکی ویوکسک
برخدمت دها علاوه ایتمش اولور . محمد امین

اون ایکنجی عصر ادبیاتک مشهور سیالردن :

جلبی زاده عاصم

- تازیتمزک دکرلی مدقنلردن احسان بک افندی به -

رئیس شاعران عثمان زاده تائب افندی :

مدرس لرده آنجق عاصم خوشکومستلدر
که نظم ونثر وفضل ومعرفنده یوقدر اقرانی

دیه اونک کنج یاشنده بیله دکرلی و شهرتلی بر شاعر اولارق طائیلدیغنی آکلاتیور. نته کیم میرزا زاده سالم افندی ده « اشعار ملاحه نثاری مایه نشاط خاطر و گفتار لطافت شعاری پسندیده اصاغرو واکاردر . . . » جمله سیله عینی سنه لر طرفنده کی اعتبارینی تأیید ایدیور. فی الواقع اون ایکنجی عصر ظرفنده شونک بونک و حتی بعضی طائینمش ادبیات منتسبلرینک ، شاعرلرک وجوده کتیر دکرلی خصوصی مجموعه لرده ناپیدن ، ناپیدن ، ندیدن صوکر اؤک جوق اثرلرینه تصادف ایدیلن آداملردن بری ده « جلبي زاده عاصم » در. بو مجموعه لر صرف صاحبک ذوقی و یازیلدیغنی دورک الهامیله قلمه آلدق لرینه نظراً بر شاعرک او دورده کی موقعنی اؤک صحیح و صمیمی بر قوتده کوسته ریر.

عاصمک باللی باشلی اثرلری ، راشدی تزییلاً یازدیغنی معروف « تاریخ » یله دیوانی ومنشائی در. بونلرک هر اوچی ده مطبوعدر. بالذات آکلاتدیغنی اوزره نعیانی تعقیباً وقعه نویس اولان راشد افندی ۱۱۳۴ سنه سنده حلب مولوینته نائل اولونجه داماد ابراهیم پاشا عاصمی « بیک یوز اوتوز بش سنه سی شهر رمضان المبارکک بکرمی سکرنجی کونی خدمت مزبورده استخدام ایله محسود اقران ومولانای مرقومک شهنامه کوی خانم شیرین اداسی ختم کلام ایلدیکی محلدن دستاسرافه آغاز ایتمکی فرمان بیورمالر یله بیک یوز اوتوز درت سنه سی ذی القعدة الشریفه سی وقایعندن تحریره ابتدا و آغاز و بیان وقایعه مولانای مزبورک مهمما ممکن اثرینه اقتفا قلوب لغات نادره وامثال ایراد واستعمالی ایله شیوه هنر فروشانه دن احتراز « ایتمشدر . . . » وقعه نویسر ایچنده نعیانی ایله جودت پاشا استثنای ایلدیجک اولورسه هپسک اثرلری تاریخ مراقیلرینی اقتناع ایده جک قوتدن محرومدر. هله عاصمک تاریخی ایچون « نوشهرلی ابراهیم پاشانک منشور وسطحی برمدحیه سندن عبارتندر » دینسه بک مبالغه ایدلش اولماز . باشند باشه معهود چراغان صفالری ، حلوا صحتلری ، سعد آباد کلنجه لرینی آکلاتیر ، اجتماعی حیاته همان هماناس ایتمز ، وبا ویانین کی استانبولک ایکی قورقونج بلاسی بر قاچ جمله شاقلا بانغیله کچیریر. عاصم تاریخی ۱۱۴۱ سنه سی نهایتلرینه قادار یوروغش ، کندیسندن صوکر ا

وقعه نویس اولان شاعر سامی بک ده ۱۱۴۳ سنه سندن باشلامش اولدیغنی ایچون سیاست مهم وقعه لرک جریان ابتدییکی ۱۱۴۲ سنه سی منسی قالمشدر. مع هذا بو بر سنه ک وقوعات « وقایع الفضلا » ، « مرئی التوارخ » ، « عبدی تاریخی » کی اثرلره بعضی اوافق تفنک رساله لر دن تبیع ایدیلرک قسماً اکمال ایدیلر بیلیر .

دیوانی « ۱۲۶۸ رمضان شریفنک واسطنده » جریده حوادث مطبوعه سنده لیطوغرافیا ایله باصیلشدر. بو ، بک اعتنا سز بر طبعدر ، خیلی یا کلشلی وارددر. یازمه نسخه لری ایچنده الک معتبری بو کون یازید کتبخانه سنده [۵۶۴۱] نومروده مقید و محفوظ اولاندرکه اساسی مرحومک خزینهداری « روم ایلی اشرفندن علی افندی » قلمه آلمش و عاصم افندی طرفندن تدقیق ایدیلرک اکسیرکری کنارلرینه کندی قلمیله یازیلشدر .

منشائی ده مرحومک منسوبلردن وعامادان « لطف الله » افندی طرفندن طویلانمشدر که یازدیغنی مقدمه ده « مکاتبیک کتب و تحریرینه » عاصم افندی طرفندن مأمور ایدیلدیکی و مسوداتی جلبي زاده نک « قلم معجز رقم عنایتلر یله محو واثبات واصلاح » ابتدیکی وایشته او مصحح شکلرک « بو مجله » جلیله جمع و ترتیب « اولوندیغنی سوبلکده در . منشائی « صحاف اسعد افندی معرفتیله ۱۲۸۶ سنه سی جمادی الاخره » سنده حروفاته طبع ایدلشدر .

اسماعیل عاصم افندی - مستقیم زاده نک « تحفة الخطا طین » ده « غش بدی یاشنده » وفات ابتدیکی قید ایتمه سنه نظر آ - ۱۰۹۶ تاریخنده استانبولده دوغمشدر. باباسی « رئیس الکتاب کوچوک جلبي محمد افندی » اولدیغنی ایچون اختصاراً « جلبي زاده » دیه شهرت بولمشدر. « واصف تاریخی » ایله « دوحه المشایخ » ده یکمال ترجمه حالی مقیددر : « ۱۱۲۰ سنه سی رجبده مفتی الانام بولونان ایه زاده عبدالله افندی مخدوم مومی الیهک قابلیته نظر ومدرسه رؤسیله قدرینی بالآخر ایدوب شیخ الاسلام اسماعیل افندی به داماد بوو تقریب کبار علمایه جهت قرابتله رابطه بند اعتضاد و دورره معتاده بی بعد التکمیل یکیشهر فنار قضاسنی تحصیل ایتمشدر . » متعاقباً بروسه ، مدینه ، استانبول قاضیلر یله آنادولی وروم ایلی قاضی صکرلر کورنده بولونمش ، ۱۱۷۲ ده شیخ الاسلام اولمشدر . وقتک صدراعظمی و کندیسک اسکیدن بری دوستی اولان قوجا راغب پاشا شو تاریخی سوبله مشدر :

بیکده بر آنجق دوشر بورسه تاریخ لطیف
جاه فتوی اولسون اسماعیل افندی به سعید

شاعره فطنت خانم ده شو تاریخی یازمشدر :

حرف منقوط ایله یازوب تاریخ
ایکی مصرعه کلک سحر آیین
مین دولت ایله بحمد الله
اولدی عاصم افندی مفتی دین

خلیل رسا افندی نک ده سوبله بر تاریخی وارددر :

اولدی اسماعیل افندی عزایله مفتی الانام (فاضل دوران) ترکیبی ده مشیختی سنه سی کوسته ریر . بو مقامده سکز آی قادار بولوندی . بک اختیاردی . صدراعظم قوجا راغب پاشایه یازدیغنی شو مکتوبدن اونک عمرینک صوکه دوغرو نه قادار حالسز و بی تاب دوشدیکی آکلایورز :

« بم دولتو عنایتلورم وتلو ساحتلو افندم سلطام حضرتلری ، قماش پریده نک روی نیاز ، جلوه کاه سمند باصره لرینه کستراینده و پای انداز قیلنق سیاقنده عریضه دوامخواه بی اشتیاق بودرکه بو کون رکاب مستطاب جهانبانی به رویال ایله شرفیاب اولق ایچون دعای کوی کترلری دعوت پیورلش . لکن بو انشاده انصیاب نزلادن بنیان طبیعتک حالی خراب اولوب ضعفه قوت کلکله دونکی کون حقوق موروثیه رعایت قصد یله عیسی زاده مرحومک ادای نماز جنازه سیچون جامع شریف محمد خانی به حرکت اولنمشدی . انشای عودنده رونمای ظهور اولان اضطراب تمام زمام ربای آرام اولوب هزار تعب وزحمتله عودت اولندی . بو حال ایله سرای والالرینه وصول ونزد بانلره صعود ونزوله قدرت و طاقت اولماقله بو کون بهر حال معیت ایله حرکتک لزومی اولوب آنجق داعیلرینه اکرام قصد یله ایسه حرکت تکلیفندن غفویوریلوب قدرت حرکت حاصل اولنجه بر ایکی کون امهال بیورلق نیاز اولنور . » بو مکتوبی یازدقن صوکر ا بک جوق یاشایامادی . « بر قاچ کوندنبری منحرف المزاج اولوب علنی قبول علاج ایتمه دیکندن » ۱۱۷۳ جمادی الاخره سنک بکرمی سکرنجی کیجه سی وفات ایدی . شاعر « نورس » شو تاریخی سوبله مشدر :

عاصم اسماعیل افندی قلدی فردوسی مکان

مزاری ملا کورائیده « رئیس الاطباق ضعیصر عمر افندی » نک مدرسه سی باغچه سنده در . مستقیم زاده « تحفة الخطا طین » ده عاصمک عمر افندی به داماد اولدیغنی بازار « رامن » تذکره سیله « حقیقه الجوامع » ده بونی تأیید ایدر . یوقاریده قید ایدیکمز اوزره واصف تاریخی وبالذات مستقیم زاده نک « دوحه المشایخ » ی اونی « شیخ الاسلام اسماعیل افندی دامادی » اولارق کوستر دیکنه نظراً صوکرادن عمر افندی نک قیزی آلدیغنی آکلاشیلمقده در .

جلبی زاده عاصم افندی هم بک خبرخواه ، هم بک دوغرو بر آدمادی . کنجکلنده شیخ الاسلام اسماعیل افندی به داماد اولارق « کبار علمایه قرابتله رابطه بند اعتضاد » اولش ، وبالخاصه « اعدای عدوسی بیله رجحان ومسلمیتنی تسلیم ایدوب دین اقتضاده گفتارندن خوشکولفن تصدیق و اقرار » ایتمش بولوندیغنی ایچون بک جوق دوست قازانمش ، بوسایه ده آرقاداشلردن کیمک باشی صقیلمش ایسه طائیدیغنی ذاتلره توصیه لر قلمه آلمشدر که منشأ تنده مندرج تذکره لر اونک بو خیر خواهلغنی تأیید ایده جک وثیقه لردر . مع هذا ایچاننده سرت و بی آمان ده حرکت ابتدیکی کورو یورز . مثلاً شیخ الاسلام ایکن اصولسز برطرزده بریخی التماس

والتماسنامه سته برده هديه علاوه ايدن دورك نفوذلى
آداملرندن برينه شو مكتوبى كوندرمشدر :

«... سعادتلو اسعد افندى حضرتلرينه مكه
مكرمه بيايسى توجيبي خصوصيچون ايكي دفعه تذكره
تحرير وارسال اولونمش . مطلع منصبزده موجب
ومتضى بوغيكن مزبور پايه عرض قرين مساعده
هايون اولاجنى محل اشتباه اولديغندن ماعدا مدخول
اولاجقزم برامردر . بلاد اربعه اربابندن حالا مصر
قاضيى كرماني افندى كې فاضل وپروسه دن معزول
حالا فتوا امينمز عثمان افندى كې كامل آداملره بلا
موجب تقديم اولتاسنه مزبورلر راضى اولورلرمي .
ورجال طريق بو خصوصى استحقاق ايدرلرمي ؟
مزبوره دخی بويابه نك خير و نفي حلب قاضيى ايكن
تحصيل ايتدى ادرنه بيايسى كې اولاجنى نماياندر .
انشاءالله تعالى حرمين شترمين قضاى توجبه اولندقد .
مناسبت بولوندينى صورتدا كرامنه سى واهتمام اولتور .
انحق الحاله هذه مراننه مساعده فقيره گورم حيز امكانده
دكلدر . اهدا بويريلان نسخه كنه الاخبارك بزده عامى
اولغله قبولندن سوكرام بزم هديه من اولق اوزره
طرف شريفكزه رسال اولتمشدر . ارباب مطالبندن
هديه قبولى فى الاصل مشربزه مغاير اولوب خصوصا
بومقامده ايكن جبه قبولى ممكن دكلدر . [العاده لانتراك]
قاعده سى معلوم سعادت اولغله خاطر شريفه غبار
قوندريمه سز .»

بر آرقاداشنه يازدينى مكتوبك شو سطرلرى ده
اونك مزاج وسجيه سنى بك بارز كوسترمكده در :
«... بزم فقيرانه عادت ومشرى سزله وبلكه
اكثر ناسه معلوم ايدوكى بى التباسدر . اول امرده
برآمده علاقه ومحبتمز صورت وسيرته ميل ورغبتندن
نشان ايدوب ياكنديسى پناهده اعلاى مراتب ومناسب
ياخود اول مقوله دولتمندلر شدت تمخص ايله منتسب
اولدينى ايچون اولايوب علاقه من ذاتيه اولغله عزل
ونصب واقبال وادبارى حاللى فقيره نسبتله يكان ،
بلكه حزن وانكسارى وقتنده رعايت خاطر واعتبارى
يائمه منصبى ايچون ضرورى اقتضا ايدن تودد وشنا
كارلقدن زياده در»

عاصم ، هرذكى آدام گي نكته پرداز وظيفدى .
تذكره صاحبي رامن افنديك ديديكى گي : « زخم
شميرزبانى اولان آن سيزده شفاياب مرحم لسانى اولوب
بهمه حال مجلس تفيلرندن محزون عودت عديم برذات
خجسته خصال ايدى . مثلا برابرام كوفى كنديسى
«خواجكان» دن برى زيارته كلش . آدامجزدوغرو
ايلرله مش ، شيخ الاسلام افندى بى اتكله مك ايسته مش .
عاصم خستوله مخالفت ايتش :

— بى آدام وارشوراده اوطور
ديه آزارلامش . مجلس قالا بالتمش . بيجاره بوزولش ،
قالش . كلوب كله جكنه پشيان اولش . عاصم زواللينك
حاله آجيش :

— افنديلر زيارتمه تشریف بيوران ذات بك
دكرلدر . بركون وزيرا ولاجغه شبهه بوقدر . بن ،
وقتيه آنكى اوپلردن چوغنك اللرى اوپك مجبورينده
قالديغى كورد . ايشته بر قاچ كون سوكراملى

اوپه جكمز بويله قيمتلى برذاته اتكمرى اوپكه مساعده
ايتكده نه صفا واردر ؟ ديه بك طريخانه كوكلنى آلمشدر .

عاصم افندى عيني زمانده زمانك طائش خطا .
طالرندن برى ايدى . مستقيم زاده نك ديديكى كې
«شكست تعليقده عارف افنديدن تمشق ايله الحق برطور
خاص پيدا ايله مشدر كه كمال طراوتى تركسى زاده به كوز
آجديرماز وفصيحه سوز سويلتمز وطورمش زاده
شويله طورسون مابه الافتخار جمله اهل كمال ايدى .»
عاصم كتاب مراقبىسى بر آدامدى . مورخ واصف
افندى «جمع ايتديكى كتب لطيفه ودواوين نفيسه خارج
حد احصا وامضاييله بوقديرك مشاهده ايلديكى كتب
الوف درجه لرينه رسادر» دير . فى الواقع بوكون بيله
مختلف كتيخانه لرده وقتيله اولك آلندن كچمش اثرلره تصادف
ايديلير . آرزوله نورعنايه كتيخانه سنده ۳۷۲۹ و مروده
مفيد ومحفوط زمخشرينك (ربيع الارار) نندن ملخص
بر «روضة الاخبار» ترجمه سى واردر كه طهرنده عاصم
افنديك گوزله شكسته خطى وامضاسى كورولمكده در .

چلبى زاده نك كتابلى آراسده بابا يادكارى
مذهب ونفيس بر «تاريخ و صاف» واردر . شهيد
على باشا هر ناصله بونى آلنه كچيرمش ، اعاده ايتامشدى .
كتابك «نامنى تلفظه بحال امر بحال» اولديغنى بيلن عاصم
افندى باشانك وفاتندن سوكره قائم مقام مصطفى باشانك
همتيله مالى قورتار ايتامشدى . مصطفى باشا كنديسنده كى
«نسخه نفيسه مقابله وتصحيح اولندقدن سوكره كتاب
مرقومك تسليم اولنه جفتى» سويله مشدى . فقط سنه لر
كچديكى حالده وعدينى ايفا ايتمه دى . چلبى زاده منشأى
مياننده «رجال دولت عليه دن برى» ايله «خواجكان
ديوان ها بونندن درى» افندى به [*] يازيلش ايكي
مكتوب واردر كه كتاب مراقبىسى بر آدامك مالى
قورتار ايتلك ايچون ناصيل هيچان واضطر ايله يالوارديغنى
بك صميمى افاده ايدر .

مستقيم زاده نك افاده سته كوره «ايس رجب
دده افنديك طريق مولوى ده درويش منيبى ايدى» .

شعرلرينه كلنجه :

سرابا اهل عشقك شكوه سى اغياردن در هپ
نم فريادم آنجق دست جور ياردن در هپ
كلك اطرافى خار وخاراك اولق ساحة كلشن
غلط كارى چرخ بازكون رفتاردن در هپ
كوكل دردى جهان اولدى مد آهدن ظاهر
بو دكلو نغمه لر بر سازده بر تاردن در هپ
نه حالتدر كه هر سرده ويرر بر نشوة ديكر
اومى كيم بر سبو بر جام بر ختاردن در هپ
جهان مستغرق احسانى اولشكن بو شكوار
غلط بختى چرخ نايجا اطواردن در هپ
رقيب وياردن شكواسى بوقدر عاصم زارك
آنك فريادى آنجق بخت ناهمواردن در هپ

[*] درى افندى ده بلخانسه داماد ابراهيم پاشا دورنده شهرت
وليت بولش برشاعدر . بر كوزى كور اولديغنى ايچون «يكچشم»
ديه آكيليردى . «شق ناي» دفتر اولتمده بولونمش ، ايرانه سفر
كيتش ، باش عباسه جيله ترفيع ايتش ۱۱۳۵ ده وفات ايتشدر .
قاردهش «سعدى» چلبه ده آرزوق طائش برشاعدر .

و :

خلوص ايله جهانده كيمسه ده الفتى قالمشدر
بو كوردده رسوم كهنه دن عادتمى قالمشدر
كيدردي برايكى جام ايله دلدن رنج صد ساله
بوميلرده مگرين كوردديگم حالتى قالمشدر...

كې غزللريله شهرت شعار واستاد نايى طرز واسلوبنه نمايلنى
كوسترن عاصم ، سوكرالى همان بوتون معاصرلرى كې
«نديم تازه زبان» ك قلمنده كى فسونه مسخر قالش :

آفرين طبعكه تشخيص ايدم اشعارك
عاصم نظم نديما ايله يكرنكميدر

ديه نكته پرداز شاعره كنديسى هميار صيارق
اويولده منظومه لر قلمه آلمشدر ؛ ايشته بر نانه سى كه
نديك تاثيرى باشند باشه حس ايديله كده در :

كلدن اوچش رنگ كلش روى آل اولش سكا
مشك جينى نافه دن چيغمشده خال اولش سكا
بربره كلش صباح عيد ايله باد بهار
برى سينه برى نطق بى مجال اولش سكا
خسته مى عاشق مييك بربرده بوق آرامشك
اى دل شوریده هیچ بيلم نه حال اولش سكا
نور ذاتكدر خدايا نقش كوفى كوسترن
آسمانلر صانكه فانوس خيال اولش سكا
اى قلم واريه برموى ميان فكرنده سك
رشته اندیشه بارك نال اولش سكا
قابل تميز اولزكن نديك نظمى هيچ
عاصم بيلم نه دن فكر محال اولش سكا

ايشته عيني ماهيته بر باشقاسى :

باده نوشان هوادن زمرة زهاده دك
المشدر شيمدى بر عيار ترسا زاده دك
شعله آواز مطرب جانه كار ايليوب
ناله فى چيقدى بام پرده فرياده دك
اى ستمگر زخم غمزه ك كورمه دك وارمى مكر
ديده دن دلدن جكردن خاطر ناشاده دك
چامليجه سبرى مكرردر حصاربه بعيد
نجم بختم كيدلم كل بارى سعد آباهه دك
عاصم نارفته راه آچش نديمه آفرين
كوچه نك قلمدن ملك استعدادده دك

خلاصه «اون ايكنجى عصر ادبياتك مشهور
سيالرى» نه تخيص ايتديكم مقاله لر سلسله سندن
شيمدى به قادر نشر ايتديكم وشيدن سوكرام نشر
ايدم جكم قسملرله تعين ايتش وايدم جكدر كه كنچ
«نديم» امثال شاعرلريله بردن بره كوزلرى قاماشد
يرمش ، اختيار وكنچ همان بوتون معاصرلرى قمنه
مفتون ايتش ، نظيره لرسويله نمش ، تقليد ايتدبرمشدر .
بو آداملردن هبسى نديمه بكمزه نك نه قادر مشكل
اولديغنى آكلامشدر . نيته كيم عاصم برغرلنك سوكنده :

معنى رنكين دكل عاصم كيت خامه به
قان قاشانديردم نديمه وادى تنظيرده

ديه رك اوكا يتشمك ايچون نه زحمتلر چكديكى اهتراف
ايديبور . ناچيز تدقيقا غله ميدانه چيقيور كه شاعر نديم

دیدیکدن سوکرا شو دوغرو ، فقط بر نعت
ایچنده غریب صایلاجق ملاحظه بی سرد ایدیورکه
قید ایتمه دن کجه به حکم :

جمع ایندیکک خطام ایله میراخواره لر
محتاج نانپاره ایکن کامران اولور
ماتم دکل هلاک ایله اول درد مندر
عید ایلوب صفار ایله شادمان اولور
انجام کار بویله ایکن مرد هوشیار
ماله طلسم گبی نیجه پاسبان اولور

باشم

« یعقوب قدری به »

بی خبر کوکده مه کلش قونمش
متهیج ، متقلص بر باش !
آیریر صانکه بو باشند اتمی
عمر اهرامه معادل بر یاش !

اورکرم کندی خیالاتمدن
صانکه قاندر شاقاعمدن آقیور ؛
بر قیزیل جهرده آتش کوزلر
بکا کویا که ایچمدن باقیور . .

بو جهنمده یتشمش قفایه
قانی بر لقمه در آنجق محم .
آه یاربی ! فصل برلشدی
بو جتین باشله بوسوجسر بدنم ؟

دیشی ، طیرناقلری کچمش اتمه
کوکدهم اوستنده دوران عفریتک !
بر کوچوک لحظه آرامه فدا
بوتون آلاشی تام وصیتک !

احمد هاشم

عاصم ابراهیم پاشانک عمیلرندن اولدینی ایچون
دیوانی اونک مدحلیله دولودر . بوشاعر قصیده لرینه
اکثریا « غزل مذیل » شکلنده باشلار ؛ عاصم بو
طرزده موفق اولان بر شاعر در . ایشته بر ایکی
مثال :

نه حالتلر وار اول چشمک نکه نیم خوابنده
نه لر یوقدرکور اول میخانه نک تازک شرابنده
سحردن صالیدی پرتو مجله برجام ایله ساقی
کونی طوغدی بنه رندک یاتورکن جامه خوابنده
تغافل کبی ورد چاره سوزک ایلش پنهان
دواسین اول طیب نامسلام عتابنده ...

..

یاشارکن ده مهمل ونسی قلش ده کیلدر . قلامازدی ،
چونکه هبسی آیری آیری بررائجی اولان اوشعرلرک
نظردقتی جلب ایتمه سی ایچون او عصرده ذوقسزلکک
حکمران اولماسی ایجاب ایدردی . حالبوکه نوشهرلی
ابراهیم پاشا عصری ، دیوان ادبیاتک وعلی العموم
ایجه لکک ، ذوق وصنعتک « بر آلتین دوری » ایدی .
خلاصه ندیم یاشارکن قدری بیلیمش برشاعردی .
بوندن اولکی مقاله لرمدن بر ایکی سنده ده عرض
ایتدیکمز اوزره (۱۱۳۴) سنه سنه ایرانندن استانبوله
(مرتضی قوی خان) اسنده بر ایلیجی کلشدی . (نامی)
مخلصیه فارسی وتورکجه پک کوزل شعرلری اولان بو
ممتاز آدمی ابراهیم پاشا ، دورک شاعرلری ادیلرله
تماس ایتدیرمشدی . نامی خان بعض غزللر یازمش ،
صدراعظمک فرمانیه بزم شاعرلرده نظیره لرسوبله مشدر .
بونلردن بری :

هرچند بوروم ایچره عم ورنج بولنر
اما سکا برمونس برغنج بولنر

مطلعلیدرکه ندیم :

چشمک کبی بر ساحر برغنج بولنر
خطک کبی بر نسخه نیرنج بولنر

دیه باشلایان بر نظره یازدینی کبی عاصمده شونی
قله آلمشدر :

هرسینه ده کیم عشقک ایله رنج بولنر
بر کلبه ویراندر اوکیم کنج بولنر
بو قدر دل عاشقده بری تخم ربانک
گلبانچه میکده ده بنج بولنر
یارب نیجه اولور اهل دلاک حالی اویرده
کیم دفع غمه باده افرنج بولنر
هرکون نوله خورشید کورنمزه شتاده
هر بار زمستانده نارنج بولنر
تخمینم اودر ملک عجمده هله عاصم
نامی قادار استاد سخن سنخ بولنر
دیوانه ، تورکجه :

یارب بومعنائی بیلور هپ عالم
کیم عبده سزا جرم ، وعطادر ساگه هم
بن باگه دوشن ایشده قصور ایلدم
حاشاکه جنابک ایتمیه لطف وکرم

و فارسی :

عاصم دل من عشق الهی دارد
نی رغبت خسروی وشاهی دارد
بر وحدت آفریدکار عالم
هرموی وجود من کواهی دارد

رباعیلرله باشلایان شاعر ، مجموعه سنی اولاتوچید
ونعتلرله ترین ایتشدر . بونلردن برنده ثلومی دوشونهرک :

قالز بوچار باغ عناصرده نو بهار
باد سموم موسم گرما وزان اولور

باقیمز دیو مرآت جمال صاف دلداره
قرالتی اصدیله کحلالر چشم رمد داره
کجید ویرمن خیال یاره سبل اشک خونیم
دریغ باغلاییلدی خیلی دمدر راه انظاره
روان اولمزه سبل اشک کرد غم ویرر ازاد
کوز آجدرمن بوکشدنده فلک بردن دل زاره
مژله مردم چشمک صو صیرمنکن میانندن
رمد دن اولدی پیدا آراسنده بحر خونخواره
ینه عاصم کورردم شاهد مقصودی بی پرده
چکدیم توتیای خاکپاین چشم خونبارده

۱۱۳۰-۱۱۴۳ آراسنده کی جوش و خروشک ،
ذوق و - فاهتک انطباعرینی عاصمک قصیده لرنده ده
کورویورز :

نوبهارک گرچه سیرکاش و سحرایی وار
ذوق سرما ناک ولی آندن دخی اعلاسی وار
کوندوزی خورشید رولر جلوه سی گرمابه ده
گیجه لر مهباره لرله محبت حلواسی وار
سینه برسینه یاتوب بریستر ایچره صبحه دک
یاردن کام آتغه باعث شب یلداسی وار
غنجه وش ایتمز زکام آزرده رندی خاری یوق
جام می نامنده برزنکین کل بویاسی وار
حق بودر کیم نو بهاره ترجیح اولور
فصل سرما ناک هزاران حالت زیبای وار ...

ابراهیم پاشانک ساحتیه دائر عمومی ، خصوصی
تاریخلرده ، مجموعه لرده قید و ایضاح ایدیلن شیلری عاصمده
قصیده لرنده آکلاتقده در :

خدو بنده نوازا ایا عطاسی ایله
زمانه خلقنی بالجله ایلین خوشحال
بومدعاده بنم اهل دل کواهدر
که دولشکده سنک ای ظهیر اهل خیال ...

زمان دولشکده اهل دانش ناز ایدر لر هپ
فلک دیدکری دون پرور ایله بخت غداره
خصوصابنده دیرینه سی عاصم طریق ایچره
دوشوب قلش ایکن حیرتله سرکردان او بیچاره
عنایت قیلدی آکادستکی اولدی کرم ایتدی
انی لطفیله محسود ایلدی هپ یارواغیاره ...

عاصمک ، دیوان ادبیاتی ایچنده پک هنرلی صا
بیلاجق بر رباعیسیله سوزیه نهایت ویریورم :

شمدنکرو هپ ذوق وصفا سورمه لیدر
جیش غمی ملک عدمه سورمه لیدر
بر لاله رخ وکل فه دل ویردم کیم
ترکسلی کحل ناز ایله سورمه لیدر

علی جانب

